

Dobra šola

Ko to pišemo, še ni povsem gotovo, da železarne v Škednju ne bodo zaprli in da njeni delavci ne bodo ob kruh. Sindikalni predstavniki poudarjajo, da so bili škedenjski železarji v zadnjih dveh letih že nekajkrat opeharjeni, saj pristojne oblasti niso izpolnile obljub, oziroma niso držale slovesno dane besede. Zato vztrajajo pri prvotni obliki protestne manifestacije in je ne nameravajo prekiniti vse dotlej, dokler se ne bodo sami prepričali, da bodo tokrat besedam zares sledila dejanja.

Železarna v Škednju je, kot znano, poldržavno podjetje, kar pomeni, da je nadaljnja usoda njenih delavcev odvisna od politične oblasti. To bo trajalo do trenutka, ko bo podjetje prešlo v zasebno last.

Za odpravo izredno hude krize v tem za Trst silno pomembnem podjetju se je še najbolj zavzel župan Illy. Njegova grožnja o mobilizaciji celotnega mesta v obrambo železarne je očitno še najbolj zalegla. Veliko moralno podporo je nudil tudi tržaški škof msgr. Bellomi s svojim nastopom pred stavkajočimi delavci na Oberdankovem trgu. Posredovala je seveda tudi predsednica deželne vlade, gospa Guerra, pri čemer ne gre pozabiti, da minister za industrijo, ki je pri zadevi neposredno prizadet, politično pripada Severni ligi, h kateri se prišteva tudi sama predsednica.

Zanimivo in politično pomembno je, da je v teh tako kočljivih dneh bilo takorekoč popolnoma odsotno tržaško parlamentarno predstavništvo. Medtem ko poslanci strank vladne večine (v Trstu so trije) naravnost vzorno sodelujejo, ko gre za nasprotovanje vstopu Slovenije v Evropsko zvezo in ko naravnost tekmujejo, kdo bo bolj izsiljeval sosednjo državo, so ob krizi železarne dokazali, da jih nadaljnja usoda kakih dva tisoč delavcev pravzaprav ne briga. Vsi trije seveda v Rimu složno rovarijo proti priznanju osnovnih pravic slovenski narodni manjšini v Italiji. Odsotnost treh tržaških parlamentarcev je padla v oči stavkajočim delavcem in njihovim sindikalnim predstavnikom, saj so

DRAGO LEGIŠA

Manjšina opozorila na madež na italijanski demokraciji

Vsi italijanski parlamentarci so ob 40-letnici podpisa Londonske spomenice o soglasju prejeli izčrpen dokument, ki jih je opozoril, da italijanska država v štirih desetletjih demokracije še ni izpolnila obvez, ki jih je prevzela na državni in mednarodni ravni. Med te obveze sodi večkrat obljubljena a nikoli izpolnjena zaščita slovenske manjšine v Italiji.

Dokument z zgovornim naslovom »Nerešena vprašanja slovenske manjšine 40 let po podpisu Londonskega sporazuma: hud madež na italijanski demokraciji« so poslancem in senatorjem izročili predstavniki Slovenske skupnosti, svojo pobudo pa so natančneje obrazložili na tiskovni konferenci, ki je potekala v središču Rima. Prisotni so bili številni časnikarji pomembnih vsedravnih medijev, od televizijskih postaj do agencij in dnevnikov, srečanja pa so se udeležili tudi tuji časnikarji, z deželnim tajnikom Slovenske skupnosti Martinom Brecljem pa so posneli intervju tudi za postajo RAI 1. Do trenutka, ko pišemo, pa v osrednjih javnih občilih še nismo zabeležili odmevov na to tiskovno konferenco.

Na srečanju v Rimu je prvi spregovoril deželni tajnik Ssk Martin Breclj. Obrazložil je vsebino spomenice, ki vsebuje najpomembnejše podatke o Slovencih v Italiji, o njihovi zgodovini in problemih, o dolgi in še sedaj ne dokončani poti zakona za globalno zaščito, negativnih učinkih za manjšino zaradi pomanjkanja pravnega sta-

tusa, nujnosti priznanja pravice do zajamčenega zastopstva v javnopravnih telesih (Slovenija je v tem smislu za manjšine, ki živijo na njenih tleh, že poskrbela), omenil je 19-letno čakanje na uvedbo slovenskih televizijskih programov ter končno problematične odnose med Italijo in Slovenijo. Izrazil je obžalovanje zaradi teh napestosti, ki gredo tudi na škodo manjšin.

Na srečanju s časnikarji je spregovoril tudi Ivo Jevnikar. Predvsem je svoj poseg posvetil mednarodnim aspektom vprašanja manjšinske zaščite in odnosom med Italjo in Slovenijo. Slovenski senator Darko Brati-

na pa je na tiskovni konferenci napovedal ponovno vložitev osnutka zaščitnega zakona. Solidarnost drugih manjšin, ki živijo v Italiji, sta s svojo prisotnostjo in besedami izpričala poslanec Lucien Caveri, izvoljen na listi stranke Uniön Valdotaïne ter Sigfried Brugger, glavni tajnik stranke Südtiroler Volkspartei (Južnotirolske ljudske stranke).

Prisotni so bili tudi slovenska veleposlanika v Rimu Marko Kosin in pri Sv. Sedežu Štefan Falež in Piero Fassino, ki je pri vsedravnem vodstvu Demokratske stranke levice odgovoren za mednarodna vprašanja. (HJ)

Zmeda se stopnjuje

V italijanskem političnem življenju se zmeda stopnjuje. V vladni koaliciji ni enotnosti in Severna liga ter Nacionalno zavezništvo takorekoč že javno strežejo po življenju Gibanju Naprej, Italija!, ki ga vodi, oziroma naj bi ga vodil ministrski predsednik Silvio Berlusconi. Slednji čedalje težje obvladuje položaj, tako da se že javno govori o možnosti njegove odstranitve. To je med drugim omenil glavni tajnik Ljudske stranke Rocco Buttiglione. »Lahko se zgodi, da sodna oblast uvede kazensko preiskavo zoper predsednika vlade, saj je znano, da so njegova podjetja že dalj časa predmet

pozornosti sodne oblasti zaradi dozdevnih primerov podkupovanja in podobnih kaznivih dejanj. Če bi se to zgodilo, bi Nacionalno zavezništvo poskrbelo — je dejal Buttiglione — da bi daleč najbolj popularen sodnik v Italiji Di Pietro nasledil Berlusconi, da bi torej postal predsednik vlade.«

Vsekakor drži, da se del sodstva ravna tako, kot da bi imel popolno oblast v državi. Vdira namreč na področja, ki ne sodijo v njegovo pristojnost. Kot primer lahko navajamo izoblikovanje podrobnega zakonskega osnutka, ki naj bi nanovo urejal sedanjo zakonodajo za primere kaznivih dejanj v javni upravi, kot so korupcija, izsiljevanje, zloraba oblasti itd. Znano pa je, da je za vse to pristojen le parlament, v katerem so akterji le vlada in posamezni poslanci ter senatorji.

Berlusconijska vlada se mora v teh dneh spopadati s kopico zelo resnih problemov, od katerih omenimo predvsem naslednje: finančni zakon, reformo pokojninskega sistema in odobritev protitrustovskega zakona na področju sredstev množičnega obveščanja.

Vlada je z novim finančnim zakonom, ki ga mora potrditi parlament, zmanjšala javni primanjkljaj na 135 tisoč milijard lir. Državni proračun je oklestila za kakih 50 tisoč milijard lir. Velike novosti so na področju zdravstva, korenite

D.L. ■■■■

Delavci železarne so skoraj pet dni »oblejali« mesto in sedež deželnega sveta na Trgu Oberdan (foto Kroma)

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 6. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Državne meje in družinske usode; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Igor Škamperle: Pogovori s Kosinskim. 8. del; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka 93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ PETEK, 7. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturne diagonale: Dvigljena zavesa; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Igor Škamperle: Pogovori s Kosinskim. 9. del; 10.00 Poročila; 10.30 Intermezzo; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka 93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Kaj sanja naš Peter, ko spi?« (Vera Poljšak); 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 8. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 10.00 Poročila; 12.00 Krajevne stvarnosti: Ta rozajanski glas (oddaja iz Rezije); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 Tu 362875. Z vami kramlja Sergej Verč; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Sergej Verč - Boris Kobal: »By-pass ali rešitev po slovensko«. Satirični kabaret.

■ NEDELJA, 9. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenske tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Kekec na hudi poti« (Josip Vandot); 10.40 Veselo po domače; 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Sergej Verč - Boris Kobal: »By-pass ali rešitev po slovensko«. Satirični kabaret; 15.00 Krajevne stvarnosti; 16.00 Šport in glasba; 17.30 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 10. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Italijanska srečanja slovenskega pesnika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Igor Škamperle: »Pogovori s Kosinskim«. 10. del; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka 93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Škrat Čevljerad«. (Majda Mihačič); 14.45 Podoba goriškega otroka; 15.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Znanstvene raziskave: Etnonacionalizem; 18.20 Revival; 18.40 Za smeh in dobro voljo.

■ TOREK, 11. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Politično udejstvovanje dr. Ivana Marije Čoka; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Igor Škamperle: »Pogovori s Kosinskim«. 11. del; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka 93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Lojze Kovačič: »Zgodbe s panjskih končnic« - radijska igra.

■ SREDA, 12. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Obzornik; 9.10 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Igor Škamperle: »Pogovori s Kosinskim«. 12. del; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka 93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na gorškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Prozorni kelih poezije. Pripravila Irena Žerjal.

50 let tiskarne Slovenija

Na domačiji pri Skoku na Humu blizu tiskarne Slovenija na Vojskem je prejšnjo nedeljo, 2. oktobra, potekalo praznovanje ob 50. obletnici partizanske tiskarne Slovenija. Slavja so se udeležili številni domačini ter gosti iz vse Slovenije in iz Furlanije-Julijske krajine, govorili pa so predsednik partizanskih časnikarjev Lado Pahor, prvi urednik Primorskega dnevnika Jože Koren ter pesnik Ciril Zlobec (na sliki D. Križmančiča).

Protest Slovenske skupnosti proti finančnemu zakonu

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je v tiskovnem poročilu izrazilo ogorčen protest proti zadržanju italijanske vlade, ki je v osnutku finančnega zakona črtala postavke o finančnih prispevkih za slovenske manjšinske ustanove in organizacije. Gre za izredno hudo dejanje, ki ogroža obstoj zamejskih ustanov in priča o novih pritiskih, ki smo jim Slovenci izpostavljeni.

Slovenska skupnost bo odločno posegla pri osrednjih oblasteh, parlamentarce manjšinskih strank in drugih sil, ki so naklonjene enakopravnosti in sožitju, pa bo pozvala k odločni zakonodajni bitki, da se osnutek korenito spremeni. Postavke so namreč že v tekočem letu doživele neutemeljeno hudo krčenje.

Na omenjeni problem bo Ssk opozorila tudi oblasti v Sloveniji. Ravno tako pa bo vsem naštetim izrazila svojo globoko zakrbljenost zaradi uvedbe komisarske uprave na Kmečki banki in Gorici. O tem problemu so vidni predstav-

niki Ssk že spregovorili včeraj na odmevni tiskovni konferenci o odprtih vprašanjih slovenske manjšine ob 40-letnici podpisa Londonškega memoranduma, ki je bila v Rimu.

* * *

V Prosvetnem domu na Opčinah so prejšnji teden odprli razstavo z naslovom *Nebo in cvetju umetnika Paola Pascutta, ki je star 27 let in je doma iz Nabrežine. Opravil je študij na filozofski fakulteti, kjer je lani diplomiral s tezo o slikarski in filmski umetnosti ameriškega režiserja Davida Lyncha. Pascutto je začel slikati leta 1983. Njegovo razstavo na Opčinah sta organizirala domače društvo Tabor in Krožek 1991 iz Nabrežine.*

* * *

DSI v novo sezono

V Peterlinovi dvorani v Trstu se je v ponedeljek pričela sezona rednih kulturnih srečanj, ki jih prireja Društvo slovenskih izobražencev. Prvi večer je bil nadvse prijeten in sproščen. Gost je bil zbiralec starih glasbil, harmonikar in lajnar Zdravko Debeljak iz Železnikov blizu Škofje Loke, ki je zaigral nekaj prijetnih motivov ter na »zgodovinskem« gramofonu z veliko trobljo, ki ima kar en meter premera, zavrtel tudi nekaj plošč iz obdobja prve in druge svetovne vojne.

Debeljak je z diatoničnimi harmonikami in lajno — v DSI je prinesel to glasbilo, ki je bilo izdelano leta 1850 — nastopil že v raznih državah predvsem v srednjeevropskem prostoru.

Presenečenje in nejevernost v slovenskih gospodarskih krogih

Z velikim presenečenjem so v slovenskih gospodarskih krogih sprejeli vest, da je Kmečko banko iz Gorice, ki je od leta 1909 izredno pomembna slovenska inštitucija, prevzela komisarska uprava. Za leto dni bodo torej ta bančni zavod vodili dva komisarja in trije nadzorniki, ki so po narodnosti vsi Italijani.

Člani upravnega sveta in ravnateljstvo Kmečke banke so izrazili predvsem začudenje. »Dekret, ki ga je izdal zakladni minister je po mojem neupravičen«, je dejal ravnatelj tega slovenskega bančnega zavoda Borut Leban. Omenil je, da so finančne oblasti pred tremi meseci opravile v banki inšpekcijo, ker se je Kmečka banka želela preoblikovati v delniško družbo, vendar razen malenkosti, ki so ob takih pregledih običajne, ni bilo nobenih težav. Kmečka banka je poslovala dobro, je dejal Leban, obžaloval pa je dejstvo, da je ta ukrep »doletel inštitucijo, ki je Slovincem na Goriškem veliko pomenila.« Poudaril je še, da je po njegovih ugotovitvah Kmečka banka uspešno poslovala in da torej ni bilo razloga za predajo vodstva komisarski upravi.

Tuje vodstvo bo ostalo na čelu te pomembne goriške banke leto dni. Poslovanje bo normalno, čez leto pa bo treba najti najprimernejšo rešitev za ta slovenski bančni zavod.

* * *

Zmeda se stopnjuje

◀▶▶▶

spremembe pa so predvidene v pokojninskem sistemu.

Hudi zapleti nastajajo v zvezi z javno radiotelevizijsko družbo RAI. Njen upravni odbor, ki je povečini poslušen Berlusconiju, je najprej kratkoma odstavil ravnatelj in glavne urednike vseh treh radijskih in televizijskih omrežij in imenoval nove. Proti so odločno nastopili predstavniki opozicije in tudi same Severne lige, ki zahtevajo, naj se najprej odobrijo založniški programi in naj se šele nato določijo osebe, ki bodo te programe izvajale.

V tej zvezi moramo naglasiti, da smo kot pripadniki slovenske manjšine hudo zakrbljeni za nadaljnjo usodo slovenske postaje Radio Trst. Pod pretvezo varčevanja tu dejansko pada kvaliteta, da niti ne omenjamo vprašanja televizijskih oddaj v slovenskem jeziku, saj gre za škandal naravnost mednarodnih razsežnosti. Zakon o slovenskih televizijskih oddajah obstaja že manj kot 19. let, a o njih ni ne duha ne sluha.

Avtor Drago Jančar o svojem delu, s katerim se začne sezona SSG

Halštat - arheologija idej tega stoletja

Slovesna jubilejna 50. premiera v Slovenskem stalnem gledališču se bo v petek, 7. t. m., pričela s krstno izvedbo dela slovenskega književnika in Prešernovega nagrajenca Draga Jančarja. Igra Halštat in avtorja so dva dni pred premiero predstavili časnikarjem in ljubiteljem gledališča na tiskovni konferenci v Kulturnem domu v Trstu. S tem delom so igralci SSG že naleteli na odlične odzive publike in kritike v kraju Veroli v Laciju, kjer so junija nastopili na mednarodnem festivalu sodobne dramatike.

Halštat, zgodbo o skupini arheologov, ki odkopavajo in katalogizirajo kosti keltskih bojevnikov, je zrežiral Boris Kobal. O svojem delu pa je v intervjuju povedal marsikaj zanimivega sam avtor, ki pa je vsebino igre le bežno nakazal, ker naj se »radovednost gledalcev poteši izključno v stiku s predstavo«.

Igra Halštat je noviteta na slovenskem odru, zato je razumljivo, da pri nas med ljubitelji gledališke umetnosti vlada veliko pričakovanje. Kaj bi lahko povedali o tej igri, da bi vsaj delno potešili radovednost gledalcev? Kaj pomeni naslov in kje ste črpali navdih za Vaše delo?

Igra ima svojo zgodbo, nekdo neveden in nedolžen stopi na prizorišče in sproži razplet... kar rečem konkretnega, je na nek način »izdaja« predstave. Imamo arheologe, klateže, varuhe človekovih pravic, imamo pse in gorjache... Vse je zares in vse je hkrati nekako neresnično. Narejeno je nekako tako, da gledalca vpelje v svet, ki se pred njegovimi očmi v plasteh odpira. Gre ravno zato, da naj se radovednost gledalcev poteši izključno v stiku s predstavo, šele ta naj na koncu sproži njegov premislek ali odobravanje ali odklonitev ali čustveno reakcijo, karkoli. Seveda gre, pač le na prvi pogled, za arheologijo: Halštat je znamenito arheološko najdbišče blizu Salzburga. Vendar imamo tukaj v resnici opravo z neko drugo arheologijo, z arheologijo idej tega stoletja, v katerem so po vsakem prevratu nalagali v jame in jaške nove plasti kosti. Gre tudi za arheologijo medčloveških odnosov, ki so na poseben način popačeni, do roba bizarnosti. Za nasilje, ljubezen in izgubljeno človekovo tavanje med nasilji in norostmi našega časa, ki so včasih podobna domišljiji kakšnega dolgočasnega hudiča. Gre tudi za to, da je sredi najhujših trenutkov zmeraj mogoč tudi smeh ali vsaj blagi posmeh, za smeh med solzami in solze med smehom, za tragično in komično in tragikomično razumevanje sveta.

Za uprizoritev Halštata na mednarodnem festivalu v kraju Veroli v Laciju ste izbrali ansambel Slovenskega stalnega gledališča. Ste s tem teatrom imeli kakve stike tudi v preteklosti?

Nekoč smo bili že blizu sodelovanja, pa do tega po nekem nesporazumu ni prišlo. Pozneje je v pogovorih med menoj in Miroslavom Košuto, ki ga cenim kot pesnika, razgibanega premišljevalca in temperamentnega gledališkega človeka, ves čas nekako visel v zraku nov poskus. Zdaj je do

ritmu. Pri delu, pri vztrajni umetnosti, kot bi rekel Eliot.

Delo so svetovno priznani kritiki ugodno ocenili. Kakšen odziv pričakujete od slovenske publike v Trstu?

Pričakujem kontraverzne odzive. Igra se giblje med razumom in norostjo, med komiko in žalostjo, med visokimi čustvovanji in banalnimi dejanji, med sanjami in resničnostjo, med nasiljem in ljubeznijo, med posameznikovo svobodo in avtokratskim pollaščenjem: ima elemente aktualne družbene atmosfere tako imenovanega postkomunizma in sploh čudnega časa, ki ga v Evropi živimo na koncu stoletja, ki se je imelo za najbolj prosvetljenega, pa je bilo polno mračne uničevalnosti... skratka dovolj je elementov za najrazličnejše in, kot rečeno, kontraverzne interpretacije in odzive. Komorna igra o majhnih in velikih stvarih sveta. Svet na obrobju in hkrati v središču, kot pač naše življenje in kot umetnost, ki ga skuša razumeti. Čimveč stvari skuša odpreti, čim manj odgovarjati, tem več spraševati.

Za konec pa bolj »osebno« vprašanje: kaj trenutno pišete in pripravljate? Ali je v kratkem v načrtu izid kake Vaše nove knjige?

Ne jaz, pač pa založniki in prevajalci pripravljajo nekaj novih — starih knjig v nemščini, madžarščini, poljščini in angleščini. Nova bo zbirka esejev prihodnje leto: Egiptovski lonci mesa. Pišem roman, pišem nekaj za teater, še naprej pa sodelujem tudi s Tržačani. Filibertu Benedetiju sem oddal radijsko igro po motivih nove A. P. Čehova: Dvoboj.

Pogovarjala se je Helena Jovanovič

tega prišlo ne samo zaradi teh dogovorov, pač pa tudi zato, ker izjemno cenim umetniški potencial tržaških igralcev. Med vajami v Veroliju, kjer sem prvič spremljal skoraj celotno nastajanje predstave, sem se prepričal, da sem ravnal prav. Tolikšne zaveze skupnemu delu, tolikih zanimivih in detajlnih debatiranj in skupnih iskanj psiholoških, scenskih in vsakršnih rešitev že dolgo nisem videl. Pet igralcev, režiser in včasih nekoliko tudi avtor je živelo v nemirnem ustvarjalnem

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Otvoritvena predstava sezone 1994-95

Drago Jančar

HALŠTAT

Krstna uprizoritev, režija Boris Kobal

PREMIERA

v petek, 7. oktobra, ob 20.30 — Abonma RED A

PONOVITVE

v soboto, 8. oktobra, ob 20.30 — Abonma RED B

v nedeljo, 9. oktobra, ob 16.00 — Abonma RED C

v sredo, 12. oktobra, ob 20.30 — Abonma RED D

v četrtek, 13. oktobra, ob 20.30 — Abonma RED E

v petek, 14. oktobra, ob 20.00 — Abonma RED F

v soboto, 15. oktobra, ob 20.30 — IZVEN ABONMAJA

Prodaja abonmajev vsak delavnik od 10. do 14. ure in eno uro pred začetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio 4, tel. 632664.

Prireditve bodo potekale na Goriškem, Tržaškem in v Benečiji

Bogat spored 6. Koroških kulturnih dnevov

V petek, 7. oktobra, se bodo v Gorici pričeli 6. Koroški kulturni dnevi na Primorskem, ki jih skupno organizirajo Zveza slovenske katoliške prosvete in Krščanska kulturna zveza iz Gorice ter Slovenska prosveta iz Trsta. Srečanja, ki imajo za pglavitni namen promocijo kulture slovenske manjšine iz Avstrije, bodo trajala do 16. oktobra, potekala pa bodo v Trstu, Gorici, Novi Gorici, Štandrežu in Naborjetu.

V petek, 7. oktobra bo ob 18. uri v goriški Galeriji Katoliške knjigarne na sporedu otvoritev razstave dveh znanih koroških slikarjev, Zorke Loiskandl-Weiss in Valentina Omana. Oba sta že razstavljala domala po vsej Evropi. Likovnika bo predstavil eden osrednjih koroških kulturnih delavcev Janko Zerzer.

V nedeljo, 9. oktobra, se bodo Koroški kulturni dnevi nadaljevali v Naborjetu v Benečiji, kjer bodo v tamkajšnji Beneški palači ob 17. uri odprli razstavo z naslovom »Noša in oblačilna kultura v Ziljski dolini«. Pri organizaciji bo sodelovalo tudi domače slovensko kulturno društvo »Planika«. Iste dne bo prireditve tudi v župnijskem domu Anton Gregorčič v Štandrežu, kjer se bo ob 17. uri pričela poetična gledališka predstava s senčnimi lutkami. Naslov dela je »Drevo nad prepodom«.

Dan kasneje bo srečanje v Trstu. V Kulturnem domu bo na sporedu gledališka predstava s petjem, plesom in glasbo »Sonček, kje, si?«, ki jo je po koroških motivih napisal Marjan Pungartnik.

V sredo, 12. oktobra, bo v okviru koroške prireditve v Gorici na sporedu nastop gojencev Koroške Glasbene šole, Glasbene matice iz Žabnic in slovenskega centra za glasbeno vzgojo »Emil Komel« iz Gorice. Začetek ob 19. uri. V petek, 14. oktobra, pa bo v Peterlinovi dvorani v Trstu okrogla miza na temo »Skupno zastopstvo Slovencev na Avstrijskem in v Italiji«. Sodelovali bodo predstavniki kulturnih in političnih organizacij s Koroške in Primorske. Srečanje se bo pričelo ob 18. uri.

Še zadnja prireditve v okviru 6. Koroških kulturnih dnevov pa bo v Novi Gorici v nedeljo, 16. oktobra. Ob 16. uri se bo v Primorskem dramskem gledališču pričel nastop slovenskih zborov s Koroške, ki bodo skupno z orkestrom Slovenske filharmonije iz Ljubljane predstavili Orffovo kantato Carmina burana.

Leopold Mervic (1920-1944)

Med tistimi, ki so jih nacisti pobili 29. avgusta 1944 skupno s petimi kurirkami iz Prebenega ter z (najmanj) dvema drugima partizanoma v vrtači pri Opčinah, je bil tudi Leopold Mervic iz Devina. Ob 50-letnici njegove smrti bi želel zabeležiti nekaj osnovnih podatkov o njegovem življenju, predvsem zato, ker tudi tisto malo, kar je bilo doslej o njem objavljeno, ni bilo vselej točno, začeni s priimkom, saj sem večkrat opazil, da se je v časopisju pojavljalo v zgrešeni obliki Mervič (namesto Mervic). V tem zapisu se opiram večinoma na spomine, ki so se ohranili pri njegovih sorodnikih, med katere spadam tudi sam (bil je brat moje stare mame).

Leopold Mervic, po domače Poldo, se je rodil 4. aprila 1920 v Devinu v kmečko ribiški družini kot zadnji izmed 10 otrok. Oče Jožef je izhajal iz ene najstarejših devinskih rodbin, saj priimek Mervic najdemo v Devinu že v urbarjih iz 16. stoletja. Mati pa je bila Jožefa Klarič s Kohišča, kot se je imenovala samotna in bogata, a danes zapuščena domačija pod Grmado. Družini, v kateri se je Poldo rodil, so pravili Valentinkovi, svojo hišo z gospodarskim poslopjem pa so imeli na Ul'ci, se pravi v zgodovinskem jedru Devina, ki se je še do 1. svetovne vojne nahajal znotraj grajskega obzidja.

Prva svetovna vojna je hudo prizadela Devin, saj je ležal tik ob fronti. Prebivalstvo so evakuirali (Valentinkovi — razen vojnookolnih članov — so se zatekli v Poljčane pri Slovenskih konjicah na Štajerskem), ko so se vrnili, pa so našli svoje hiše v ruševinah. In tako se je Poldo rodil v silno revnih razmerah ter je potem v takšnih razmerah tudi odrasčal. Družina je bila narodno zavedna, kar seveda ni bilo po godu krajevnim fašističnim oblastem. Po osnovni šoli v Devinu je Poldo postal vajenec v Marušičevi trgovini jestvin v Opatjem selu. Na tem delovnem mestu je zamenjal starejšega brata Rudija, potem ko je le-ta postal gozdni čuvaj. Poldo se je s svojim odprtim značajem znal ljudem prikupiti, tako da si je v kratkem času pridobil veliko prijateljev in znancev na tem delu goriškega Krasa.

Ko je Italija junija 1940 napovedala vojno Franciji, je bil tudi Poldo mobiliziran. Poslali so ga najprej v Francijo, potem pa v severno Afriko (Libijo in Egipt). V glavnem je služboval kot vojaški sel in tankist. V Italijo se je vrnil sredi leta 1943. Baje se je bojna ladja, s katero je pripeljal na Sicilijo, rešila izpod zavezniških napadov kot edina iz večjega konvoja. Poldo je v kolikor toliko red-

nih italijanskih vojaških enotah prispel v Palmanovo 6. julija 1943, od koder je kmalu odšel domov.

Po zlomu Italije 8. septembra 1943 in nemški okupaciji se je Poldo zatekel k bratu Rudiju, ki je tedaj kot gozdni čuvaj služboval v kraju Pieve Tesino na Tridentinskem. V rojstni Devin se je vrnil februarja naslednjega leta ter dal časa skrivoma živeti v Bokadinu (danes je tu Ribiško naselje), kjer so Valentinkovi imeli njive, vinograd in ribiško kolibo (kazon). V tem času je navezal stike s partizani, ki so delovali v Opatjem selu in okolici, se pravi v krajih, ki jih je poznal še iz časov, ko je služboval kot trgovski vajenec. V partizane je formalno stopil 20. maja 1944, in sicer v vod za zvezo IX. Korpusa. Ni točno znano, kdaj in kje so ga Nemci zajeli. Zgodovinski odsek Narodne in študijske knjižnice v Trstu ima zabeleženo pričevanje Rafaela Lisjaka, po katerem naj bi Poldo prijel v Utovljah skupno z Dušanom Lisjakom in Josipom Vrabcem. Gospa Valerija Peric Terčon iz Mavhinj pa mi je povedala, da so ga prijeli pri Kozini skupno z Miroslavom Metlikovcem iz Krepelj. Povedati velja, da je gospa Peric Terčon avgusta 1944 službovala kot kuharica pri Nemcih na Opčinah in je Poldu ter ostalim, ki so bili zaprti v kasarni in potem ustreljeni, nosila hrano. Z njimi je tudi govorila, še posebno s Poldom, ki ga je kot domačinka iz Brestovice poznala še iz predvojnih časov. Gospa Peric Terčon med drugim zatrjuje, da so 29. avgusta 1944 nacisti na Opčinah ustrelili tudi Miroslava Metlikovca iz Krepelj, česar nisem našel omenjeno v nobenem zapisu.

Po ustrelitvi so Poldo kot ostale prepeljali na pokopališče pri Sv. Ani v Trstu ter ga pokopali v skupnem grobišču.

Martin Breclj

V Prebenegu doživeta svečanost

Ljudje iz dolinske občine pa tudi iz drugih krajev tržaške pokrajine so se prejšnjo nedeljo množično udeležili v Prebenegu spominke proslave ob 50-letnici ustrelitve petih deklet, partizanskih kurirk, ki so bile dejansko še otroci, saj so bile stare od 15. do 16. let. Nemški okupatorji so jih ustrelili pri Opčinah 29. avgusta 1944, skupno z Marijo Grmek, Baldom Boletom in Leopoldom Mervicem. Spominu deklic Angele Bandi, Elvire Kocjančič, Mire Bandi, Slave-Marije Grahonja in Anice Parovel ter ostalih treh žrtev se je v svojem govoru poklonil tudi govornik Boris Pangerc, ki pa je dogajanje v tistih groznih časih povezal s sedanostjo. Tudi danes smo se prisiljeni upirati, sicer z drugačnimi sredstvi, kot nekoč, kljub temu pa je tudi sedanja situacija nevarna, saj fašizem ponovno dviga glavo, je dejal.

Proslavo sta pripravila Kulturno društvo »Jože Rapotec« iz Prebenega ter domača sekcija borčevske organizacije VZPI-ANPI. V nedeljo so se ob tej priložnosti spomnili tudi požiga Prebenega in Mačkoli: ogenj je zagorel 2. oktobra 1943.

Bogat in izbran kulturni spored so oblikovali vsi zbori iz dolinske občine, številni prisotni pa so si tudi ogledali odsko lepljenko, ki pripoveduje o petih umorjenih dekletih. Organizatorjem in prisotnim se je ob koncu zahvalila tudi Vilma Bandi, sestra ene od kurirk, ki so našle smrt pod nemškimi streli v kraški jami pri Opčinah.

***

ČESTITAMO!

Na skupno življenjsko pot sta stopila Jan Bitežnik in Elena Bizjak. Poročni obred je bil v soboto v cerkvi na Opčinah. Novoporočencema iskreno čestitamo in jima želimo veliko sreče in zadovoljstva.

Uredništvo in uprava
Novega lista

Skupina Beseda je s prijetno farso nastopila pri Sv. Ivanu v Trstu

Živahna in radoživa gledališka skupina Beseda, ki je nastala na pobudo pesnika in režiserja Aleksija Pregarca, je konec prejšnjega tedna nastopila z dvema predstavama v Marijinem domu pri Sv. Ivanu. Igralci so uprizorili delo srednjeveškega francoskega avtorja J. Variotta z naslovom »Bogataška norosta«. Gre za lahkotno farso s podobno vsebino, kakršno poznamo iz del veliko bolj znanega komediografa Moliera — hlastanje po denarju, ki bogataša privede do nerazsodnosti. Z uspehom so v komičnih vlogah nastopili sam Aleksij Pregarc (oče), Lidija Uršič (starejša hči), Maša Pregarc (mlajša hči), Adrijan Rustja (sobar), Marko Kosmač (pomočnik), Rafael Vončina (raznašalec) in Drago Gorup (markiz). Delo je zrežiral Adrijan Rustja, Pregarc pa je Variotovo besedilo priredil ter dodal izvirne pesmi.

Skupina Beseda je bila ustanovljena lansko pomlad. Kot prvo so sodelujoči igralci — tako profesionalci kot mladi talenti s Primorske na eni in drugi strani meje — pripravili Pregarčevo odsko lepljenko o svetniškem škofu Antonu Martinu Slomšku »Božji vitez na slovenski zemlji«. S tem delom so imeli že številne nastope po raznih cerkvah, ki je naravno okolje za to predstavo, in po župnijskih domovih. Igralci, ki sodelujejo pri tej skupini, imajo v bodoče na sporedu tudi nekaj pomembnih gostovanj po Evropi, šli pa naj bi tudi v Avstralijo k slovenskim rojakom. Beseda je v tem svojem prvem letu obstoja pokazala veliko voljo do dela, poleg dobrega, lahko bi rekli profesionalnega nivoja, pa ji gre tudi za sluga za odkrivanje mladih igralških talentov.

V Gledališču Miela srečanje za strpnost

Drugačen obraz Trsta

»V interesu nas vseh je, da bi Slovenija, s katero nas veže toliko skupnih kulturnih in gospodarskih interesov, čimprej vstopila v Evropo.« Tako je v uvodu v okroglo mizo, ki je bila v torek, 4. t.m., v tržaškem gledališču Miela, dejal eden od urednikov nove revije Lettere triestine Vladimiro Kosic. Revija je nastala pred nekaj meseci z namenom, da da svoj doprinos strpnosti in da prispeva k ovrednotenju »drugega« dela Trsta.

Po uvodnih besedah še enega predstavnika revije, Franca Panizona, so nastopili ugledni udeleženci okrogle mize, ki so se odzvali vabilu revije Lettere triestine — bivši evropski poslanec Giorgio Rossetti, predsednik Združenja industrijcev Giorgio Rosso Cigogna in koprski župan Aurelio Juri. Vsi so se strinjali, da mora Italija v najkrajšem času umakniti veto za vstop Slovenije v Evropsko zvezo. Poudarili so še, da izsiljevanje ne more biti merilo v mednarodnih odnosih. Prisotne je pozdravil tudi podkonzul republike Slovenije Tomaž Pavšič.

Posegi gostov so bili na visoki ravni, škoda le, da se je srečanja v Mieli udeležila le peščica poslušalcev in še med temi je bilo nekaj Slovencev.

(hj)

Svetle in temne plati posameznih obdobj v družinskem življenju

Kot smo že poročali v našem tedniku, se je minulo soboto in nedeljo v Štandrežu odvijalo srečanje za družino, ki ga je ob mednarodnem letu družine organizirala skupina mladih zakoncev iz goriške nadškofije. Srečanja se je udeležilo veliko zakoncev iz Goriškega in Tržaškega (nekaj jih je bilo tudi iz sosednje Slovenije), ki so lahko poslušali in spraševali priznane strokovnjake za probleme družine in vzgoje v njej sami, omeniti pa je treba, da je bilo tudi nekaj osebnih pričevanj zakoncev, ki so s posredovanjem svojih izkušenj ustvarili nekakšen most med teorijo in prakso, kar se gotovo ne dogaja na vsakem predavanju ali tovrstnem srečanju. Obe predavanji (oziroma okrogla miza), ki sta bili nekakšno jedro našega srečanja, sta po mnenju poslušalcev in predavateljev popolnoma izpolnili pričakovanja, saj je verjetno vsak slišal nekaj, kar je bilo pisano njemu na kožo.

V soboto zvečer je zakoncem in drugim zainteresiranim poslušalcem spregovoril generalni vikar koprške škofije msgr. Renato Podbersič, ki je v svojem posegu orisal najznačilnejša obdobja vsakega zakona: prvo obdobje nastopi takoj po poroki, ko se mlada zakonca šele spoznavata, se pripravljata eden drugemu, se vidita v idealni luči, marsikaj tudi pretirano idealizirata. Sledi mu obdobje, ki je v marsičem zahtevnejše, in sicer takoj

po rojstvu prvega otroka (ne glede na to, kdaj se rodi), saj novi »gost« v družini gotovo vnaša vanjo korenite spremembe, na katere se morata oba privaditi. Naslednje obdobje predstavlja puberteta otrok, velik preizkusni kamen za zakonca, saj se prav v tem obdobju »otroci« osamosvajajo, so kritični do staršev in do prejete vzgoje, kar večkrat povzroča hudo kri tudi med zakoncema samima. Omenjenemu nevhvaležnemu obdobju sledi četrta faza, ki po mnenju predavatelja nekako soupada s peto, in sicer je to čas, ko se mladi poslavljajo od doma in si ustvarjajo nove družine, istočasno pa starši navadno odhajajo v pokoj.

G. Renato Podbersič je osvetlil marsikatero svetle in temne strani posameznih obdobj, ki pa jih zakonca z darujočo ljubeznijo lahko uspešno premostita. Za pragmatično plat predavateljevega izvajanja sta poskrbela zakonca Nataša in Mirko Juriševič, ki ju je generalni vikar povabil na srečanje kot predstavnika zakonske skupine iz Kopra (slednje tudi sam vodi). Nedeljski program se je začel s sveto mašo, ki jo je daroval msgr. Podbersič; v svoji pridigi je nanizal vrsto zanimivih misli o življenju in razumevanju med zakoncema, ki naredita že velik korak naprej s sprejetjem drugega in nesebičnim medsebojnim darovanjem, ki ju more prihod otrok lahko samo še učrvstiti. Po

maši je bila za otroke organizirana likovna delavnica, ki jo je vodila priznana umetnica Jasna Merku.

Udeležencem srečanja so potem organizatorji nudili tudi kosilo, popoldne pa je okrogla miza na temo Svobodna vzgoja ali vzgoja za svobodo? privabila v Štandrež veliko mladih in tudi nekoliko manj mladih parov, ki so lahko sledili izvajanju pediatra Toneta Kunstlja, otroški psihologinji Mariji Strojim, zdravnici Alenki Kušar in mlademu zakonskemu paru Veroniki in Marku Bernard. Najprej je spregovoril pediater Kunstelj, ki je razmišljal o pojmu svoboda in o svobodni vzgoji in ugotavljal, da se osebna svoboda konča tam, kjer se začne svoboda drugega, zato je svobodna vzgoja nepriporočljiva, kajti tudi v družini obstajajo določene omejitve, ki pa jih lahko osmislimo s prevzemanjem in nalaganjem — otrokom samim — (nekaterih) odgovornosti: vzgoja za svobodo torej v smislu svobode kot odgovornosti. Za pediatrom Kunstljem sta spregovorila zakonca Bernard, ki sta si binom »vzgoja za svobodo« razlagala kot vzgojo za odgovornost, vzgojo za svobodo duha, za lepoto, za sveto, za ustvarjalnost, za ljubezen. Omenila sta, med drugim, in to iz lastne izkušnje — v nesreči sta namreč izgubila enega izmed

Adrijan Pahor

Četrtekovi filmski večeri v Gorici

Kot že vrsto let začenja v tem času Kinoateljstvo novo filmsko sezono, ki se letos podvaja. Ob že običajnih četrtekovih predstavah v kinodvorani Vittoria predstavlja namreč filmska sezona Gorica Kinema tudi predstave konec tedna v Kulturnem domu, ki nudijo goriški publiki možnost, da si ogleda kvalitetne filme iz letošnjih najpomembnejših filmskih festivalov. Sezona v Kulturnem domu se je uspešno začela že prejšnji petek s filmom **Il postino** (Poštar) režiserja Michaela Radforda, nadaljevala pa se bo v naslednjih tednih med drugim s filmom **Lamerica** Giannija Amelija in zadnjim celovečercem Oliverja Stoneja **Natural born killers** (Rojeni morilci).

Amelijev **Lamerica** je presunljiva zgodba o dveh mladih italijanskih poslovnežih, ki hočeta hitro obogateti na račun vzhodnoevropskih držav. Za cilj si izbere ta Albanijo, kjer nameravata kupiti bivšo državno tovarno čevljev. Zato potrebujeta albanskega partnerja, ki ga najdeta v nekem zapuščenem lagerju: stari Spiro pa je večji del svojega življenja preživel v zaporu, zato meni, da je še star dvajset let in potuje po povojni Italiji... Film je presenetljiva slika propada današnje Albanije, saj se mora po številnih prijetljajih eden od filmskih junakov vrniti v Italijo z ladjo, s katero nameravajo albanski begunci v Bari.

Natural born killers je prav tako slika družbe, v kateri so moralne vrednote izgubile svoj pomen, le da so kraj dogajanja Združene države Amerike. Oliver Stone ne velja namreč po krivem za najbolj »nevarnega« hollywoodskega režiserja. Njegov zadnji celovečerec je neusmiljena kritika ameriškega medijskega sistema in pokvarjenosti družbe, ki teži le po čim močnejših emocijah.

Sezona **Gorica Kinema** v dvorani Vittoria pa se bo začela v četrtek, 15. oktobra, najverjetneje s filmom **Powaqatsi**. Avtor filma je Godfrey Reggio, avtor znanega **Koyaanisqatsi**, svojevrstne montaže mestnih in kmečkih prizorov, ki ponuja jasno sliko razdejavanja, ki ga je človek že povzročil. V filmu **Powaqatsi** je Reggio uporabil podoben režijski pristop, vendar je osredotočil svojo pozornost na človeka in na pojem globalne vasi.

Gorica Kinema se bo nato redno nadaljevala ob četrtekih. Predstave bodo ob 20.45, upamo pa, da bomo lahko čimprej ponudili gledalcem program z bodočimi naslovi.

Nadja Rebec

Uspel koncert zbora J. Gallus na Goriškem

Pred kratkim je nastopil na Goriškem tržaški mešani zbor Jacobus Gallus, ki ga vodi dirigent Janko Ban. V nedeljo, 25. septembra, je namreč bil gost Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Gorice v župni cerkvi v Štandrežu. Predstavil je vsebinsko bogat program slovenskih, latinskih in drugih nabožnih skladb. Prevladovale so slovenske skladbe oz. dela slovenskih avtorjev. Koncertni program je napovedoval Jan Leopoli.

Slovenska zborovska pesem je za naš kulturni in narodni obstoj sploh izredno velikega pomena. Je odraz naše narodne biti, naše sreče in nesreče in — kot piše lepo Cankar — »vsaka pesem je doživljaj, ki ostane v duši neizbrisljivo.« To še posebej velja za ljudsko pesem, ki je tudi imela na tem koncertu lep delež. O tem lepo piše v uvodu na koncertnem listu glasbenik Ivan Florjanc, ko pravi med drugim naslednje: »Naš slovenski narod je — kakor črnci v Ameriki — prepeval ob delu, oziroma povezoval je zemljo z nebesi in vez med obema je bil znojni pot obraza. Zato dišijo pesmi po zemlji, ki jih je rodila, naj bodo to v latinski svet potisnjena rezijanska in beneška dežela ali osrednja Slovenija, ki

je pela drugače. Ali pa dišijo po morju. Zelo lepo ponazori to ljudska nabožna pesem barbanskih romarjev, v kateri se primesi svetega zlijejo v celoto take vrste, da je ločitev nemogoča, če že ne nasilna.«

Prvi del nedeljskega koncerta je obsegal skladbe nabožne vsebine. Šlo je za dela od klasične renesančne polifonije preko gregorijanskega korala in glagolskega bogoslužja do modernjših del, posebej slovenskih avtorjev. Tako so bili na sporedu Adam Michna, Jan Campanus, Jacobus Gallus, Primož Trubar, Ivan Grbec, Marij Kogoj in Heinz Kratochwil. V drugem delu programa pa dela Pavleta Merkuja, Orlanda Dipiazze, G.F. Ghedinija in Ubalda Vrabca.

Ni lahko v nekaj besedah zapisati kaj bolj poglobljenega o nedeljskem koncertu. Naj le omenim par pomembnejših skladb z dognano izvedbo: Gallusov motet Stetit Jesus in medio in Trubarjev Poslušaj Zhlovik, nato Grbčeva Slava iz Glagolske maše (zelo posrečena tudi izbira dvojnega petja — v prezbiteriju oz. na koru). Še posebej Kogojeva Večerni zvon z bogato polifono zasnovo ali efektne Kratochwilov Amen. Pesmi v drugem

delu sporeda so bile pisane na ljudsko temo, v posameznih umetnih obdelavah pa so dobile bogato kompozicijsko obliko. Merkujeve beneške, Dipiazzeve furlanske, posebej še preprosto lepa Vrabčeva (ganljiva in obenem slovesna pesem barbanskih romarjev) — vsaka po svoje so odražale ljudsko dušo in umetniškovo predelavo obenem.

Tržaški zbor, ki deluje v okviru Glasbene matice, nadaljuje pevsko tradicijo, ki jo je nekoč začel Ubald Vrabec z istoimenskim zborom. V svoji novi obliki pa nastopa od leta 1991 in ga je tedaj ustanovil dirigent Stojan Kuret. S svojimi nastopi je žel lepe uspehe in prejel razne nagrade (Efreml Casagrande na državnem tekmovanju v mestu Vittorio Veneto leta 1992 kot najboljši med nagrajenimi zbori). Z letom 1994 je sprejel vodstvo zbora dirigent Janko Ban.

Zbor Jacobus Gallus je na svojem koncertu v Štandrežu pokazal svojo resno in zavzeto študijsko pripravo, lepo glasovno zlitost in smiselno interpretacijo, kar je v prvi vrsti zasluga njegovega dirigenta. Številno občinstvo je nastopajoče nagradilo z navdušenim aplavzom.

a. b.

»Pariz v XX. stoletju« izšel 90 let po smrti J. Verne

V Franciji se v teh dneh veliko govori o knjigi enega najbolj slavni piscev znanstvene fantastike. Jules Verne je ime, ki vsakemu ljubitelju dobre knjige pove izredno dosti, saj skorajda ni človeka, ki ne bi prebral vsaj ene njegovih knjig. Prevedene so v vse jezike. Verne je znal združevati lahkotni slog s prav preroškimi napovedmi, od katerih se jih je zelo veliko uresničilo. Za časa življenja je francoski pisatelj izdal okrog 66 znanstveno fantastičnih romanov, ki so vsi doživeli velik uspeh ali skoraj. Ko je bil francoski pisatelj star 35 let, je imel za seboj že prvo uspešno in takrat je

pariškemu založniku knjižne založbe Hetzel ponudil knjigo z naslovom Pariz v XX. stoletju. Hetzel je knjigo zavrnil in Julesu Vernu v pismu zapisal, da se je podal na pot literature, ki nikogar ne zanima in naj raje napiše kako drugo knjigo. Jules Verne je rokopis svoje knjige spravil in za njo se je izgubila vsaka sled, šele leta 1989 je Vernov nečak Jean na podstrešju odkril velik zaboj, v katerem je bilo veliko pisem in tudi tekst, kateremu pa nečak ni dal veliko pozornosti. Šele lansko leto je tekst prebral in presenečen ugotovil, da gre za neobjavljeno knjigo, za katero so vsi vedeli, da je bila napisana, nihče pa ni vedel, kje se je izgubila.

Po devetdesetih letih prihaja torej med nas sedaj Vernova knjiga v prvi izdaji. Toliko let je namreč poteklo od Vernove smrti, saj je sloviti pisec odšel v večnost leta 1905. V Franciji sta za izdajo knjige Pariz v XX. stoletju poskrbeli založbi Hachette in Cherche-Midi, knjigi ima 218 strani in že sedaj je jasno, da bo postala svetovna uspešnica. Na knjižnem sejmu v Frankfurtu, ki je pred vrati, pa bo gotovo najbolj prodajan rokopis, zanj se zanimajo vse večje založbe in upamo lahko, da tudi katala slovenska. Najbolj zanima vse ljubitelje Vernovih knjig in njegovih »preroških« napovedi, kaj je v knjigi Pariz v XX. stoletju takega, kar še ne vemo. Izdajatelj pravi, da je Jules Verne ambientiral dogajanje v knjigi v leto 1960 v Parizu in presenetljivo zapisal, da se po širokih ulicah Pariza vozijo vozila, ki jih poganja »motor na plinske hlapec«, nadalje je Verne spet zadel, ko je pred več kot sto leti pisal, da se bo v Parizu zgradilo Eiffelov stolp, razen tega ima tudi prav, ko v knjigi piše, da ponoči razsvetljuje Pariz električna energija, nadalje piše o metropoli in še in še bi lahko naštevati. Ne nazadnje tudi to, da je v knjigi predvidel električni stol za hudodelce. Knjiga Julesa Verne Pariz v XX. stoletju bo gotovo za vse ljubitelje dobre znanstvene fantastike prava poslastica.

Jurij Paljk

V Veroni lepa razstava slikarjev iz Veneta

V Veroni je do 16. oktobra letos še na ogled zelo lepa likovna razstava, ki so ji dali naslov Risbe iz Verone v pariškem muzeju Louvre. Razstava je v muzeju Museo di Castel-Vecchio. Na njej si lahko ogledamo risbe slikarjev iz Verone in okolice, predvsem torej vseh slikarjev iz Veneta, ki imajo v zgodovini italijanske likovne umetnosti posebno mesto. Kot je znano, je veliki Michelangelo Buonarroti velikokrat dejal: »Tiziano, kdo je Tiziano? To je dober slikar, le škoda, da ne zna risati.«

V tem stavku je zajeto bistvo spora, ki je nastal med znano florentinsko šolo slikanja in med slovitimi slikarji iz Verone in okolice. Slikarji iz Veneta in Verone so sloveli predvsem po tem, da so znali imenitno uporabljati barve, imenovali so jih celo koloristi, medtem, ko so v toskanski šoli slikanja zagovarjali najprej dobro risbo, ki da je osnova vsakega slikanja. Prav zato tudi zmrdovanje Florentincev na račun velikanih iz Verone, ki pa se niso dali in so šli po svoji poti naprej. V tem je na srečo tudi velika odlika slikarjev iz Verone, ki so ustvarili samosvoj slog slikanja, v katerem je bilo najpomembnejše to, da je slikarju s pomočjo barv uspelo naslikati trenutke, občutja in pa seveda velika platna, na katerih je s sencami in barvami slikarju uspelo upodobiti življenje.

Seveda so slikarji iz Verone znali dobro risati in to se na razstavi tudi zelo lepo vidi. Slikarje iz Veneta odlikuje predvsem gotova in lahkotna risba, za razliko od florentinskih slikarjev niso toliko precizni v risbi, njihova risba je zato bolj svobodna in velikokrat tudi prijetnejša za pogled.

V Veroni si obiskovalec na razstavi »Risbe iz Verone v pariškem Louvru« lahko ogleda okrog 150 risb velikih slikarjev iz Veneta, o katerih je sloviti El Greco dejal: »Veronese in slikarji iz Veneta so veliko boljši od Vasarija in vseh Florentincev skupaj.«

Jurij Paljk

Razprodana Slovenija

V Trentarski dolini sva bila sosedda več desetletij z gospo Lojzo. Imela je trop ovac in starega muca. To je bilo vse njeno premoženje. Ko sem se nekajkrat letno pojavil v njenem sosedstvu, je takoj prišla k nam, ko je zapazila iz dimnika dim. Vedno se je vsedla na klopec pred hišo in čakala, da jo pozdravim. Vsa desetletja je bil isti običaj: ponudil sem ji kavo in domače pecivo. Izmenjala sva nekaj besed in potem je odšla. Za Miklavža mi je redno poslala dva para domačih volnenih nogavic. Pred leti je nepričakovano zbolela in po dobrem tednu so jo pripeljali k Sv. Jožefu, kjer počiva med svojimi. Otroci so se raztepli po svetu, zato je tudi nihče ni obiskoval. Nekajkrat sem pokosil pred vrati, da je vsaj zgedalo malo kulturno, potem sem tudi to opustil...

V letošnjem avgustu pa sem doživel pravi šok. Najprej sem zapazil na našem malem parkirišču, ki smo ga s težavo uredili, velikanski kup gradbenega materiala. Potem sem izvedel, da so ga pripeljali s tovornjakom, ki je imel rimsko registracijo. Ljudje danes prevažajo vse mogoče z vsemi mogočimi tovornjaki... Normalno tako mislimo. Slab mesec kasneje sem prišel zopet v ta trentarski raj in na veliko začudenje zapazil, da je bila Lojzina hiša obnovljena. Malo me je mikalo, kdo bo moj novi občasni sosed, pa jo lepo mahnem na katastrski urad. Tam se predstavim, povem, kaj hočem in prosim, da bi rad vedel, kdo je moj novi sosed. Vljudna uradnica začne: »Prosim vašo osebno izkaznico.« Nato nadaljuje: »Vaš sosed je doktor ekonomije, uglajen, fin gospod iz Rima. Zelo kulturne, zelo sposoben in zelo razgledan.« »Ja poslušajte, kako pa je ta zašel v Trento?« Odgovor se je glasil takole: »Vse je urejeno zakonito, po veljavni zakonodaji, kot jo pozna vsaka pravna demokratična država. Prosim, da ne delate problemov, ker je vse zakonito urejeno in tudi plačano z markami! Da veste, z markami!« Pograbim me sveta jeza. Vstanem, se obrnem in prav pobalinsko zaloputnem vrata tako, da se je stresla cela stavba.

V nedeljo popoldne jo mahnem tja gor, ker me je le zanimalo, ali so mi pripravili drva za zimo. Na tistem

ubogem parkirišču, ki smo ga vsa leta trgali objemu gore, je bilo nagrnjenih pet velikih avtomobilov z rimsko registracijo. Mahnem jo mimo hiše, po francosko pozdravim in jih vprašam, če so oni lastniki. Starejša gospa takoj pove, da so iz Rima, da se je hčerka sicer učila francoščine, pa je ne zna... Odkimam in grem dalje. Torej, to so moji sosedje... Ko se utaborim, zakurim štedilnik in pripravljam večerjo, zaslišim pred hišo glasno govorenje. Malo iz vljudnosti, malo pa tudi zato, ker sem bil radoveden, kako se bomo prvič pogledali, odprem vrata. Na sebi sem imel predpasnik. Prišleki ostrmijo, jaz tudi in kratko vprašam: »Koga iščete?« Po šoku so se jim razvezali jeziki in so mi takoj povedali, da smo sosedje. Prinesli so celo »frascati«, da bi skupaj nazdravili.

Ko smo se drug drugega nagledali, sem začel spraševati: »Kako se počutite tu vi, ki ste iz Rima?« »Odlično«, odgovori gospa. »Povsod govorijo vsi italijansko, kot v Rimu. Vse plačujem z lirami, kot v Rimu, samo, ko gremo po Jugoslaviji, z markami. Tu sploh ni problemov, kot da smo doma.« Nato z zanosom nadaljuje gospod: »Veste, ko sem končal ekonomijo v Palermu, sem bil velikokrat v Jugoslaviji. Kako se je vse spremenilo po Titu! Svoboda, kot v Rimu. Tu v Jugoslaviji sem res zadovoljen.« »Kako pa, da ste prišli sem?« sem vprašal, ko smo že bili malo »v rožicah«. »Zelo enostavno«, se je glasil odgovor. V vseh turističnih uradih dobite knjižico Slovenija, ki jo je napisal Aldo Pavan. Tam piše vse. Pa tudi v reviji Dove? ste lahko brali o tem... Postopek je preprost. Najamete za devetindvetdeset let in imate. Ali pa posodite denar in pozneje vam ga več ne »morejo« vrniti, pa ste zakoniti lastnik... Mi ekonomisti to poznamo. Zakaj bi jaz poleg jahte in vile v Agrigentu ne imel še nekaj v Jugoslaviji? Imam vilo na Bledu in sedaj se dogovarjam za Moravske toplice. To gre zelo preprosto. Moj znanec mi to uredi mimogrede. Jaz pa mu dam nekaj mark, saj se tu vse plačuje z markami, kot v Nemčiji. Končno, saj je ta Jugoslavija že skomaj Nemčija...!«

Mene pa je le srbel jezik in sem rekel: »Poslušajte, ali vi kot ekonomist sploh veste, v kateri državi ste?« »Seveda, v Jugoslaviji, samo Slovenija je ena roka Balkana... Saj tudi v Čedadu piše na tabli Jugoslavija... Slovenija, no ja, to je tu, je pa Jugoslavija...« Ko plačujete, ali sploh veste, da je tu neka denarna valuta?« »Ja«, se oglasi gospa, »jaz plačujem z lirami, kot v Rimu, so pa tudi dolarji, samo to je »valuta smplice...« »Mi plačujemo z lirami kot v Rimu in z markami kot v Nemčiji,« dodaja gospod!

Tisti večer sem ponovno razmišljal: Kaj smo res kot hlapci rojeni in za hlapce nas imajo, ali pa se imamo sami? — Vi pa mislite, kar hočete!

Ambrož Kodelja

Napoveduje se zanimiv koncert v Štivanu

V Štivanski novi cerkvi bo v soboto, 15. oktobra, ob 20.30 zanimiv koncert. Devinski zbori bodo imeli v gosteh orkester Mandolina, ki deluje na področju bežigradske občine v Ljubljani. Orkester je bil ustanovljen pred skoraj pol stoletja in ga zdaj vodi dirigent Dušan Nedovič. Koncert v Štivanu predvideva zanimiv spored slovenskih in tujih avtorjev, med temi tudi prvi stavek koncerta za mandolino in orkester v G-duru Domenica Cimarose, Tarregov spomin na Alhambro in Ribarovičev Rondò vulgaris. Nekateri skladbe bodo za orkester in orgle. Kot solistka bo nastopila organistka Božena Dornik.

S koncertom orkestra Mandolina se bodo obnovili koncertni večeri v novi štivanski cerkvi. Župnija Sv. Janeza Krstnika in tudi domači zbori skušajo namreč tudi s prirejanjem koncertov v tej cerkvi opozoriti, da so še vedno v teku obnovitvena dela te sakralne zgradbe.

Svetle in temne plati posameznih obdobj...

Štirih otrok — da so otroci v družini samo kot »gostje«, so darovani, zato jim ne smemo vsiljevati svoje volje, pa tudi njihovo slovo od družine bo tako manj travmatično in boleče.

Psihologinja Marja Stroj in je spregovorila predvsem o težavah v vzgoji otrok. Trdila je, da je vsak otrok svet zase, da se sicer od nas veliko nauči, zmotno pa je prepričanje, da se tudi mi od otrok ne moremo česa koristnega naučiti. Naša ljubezen do otrok ne more shajati brez določenih pravil, sama pravila pa lahko udejanimo samo z ljubeznijo; odnos med družinskimi člani naj temelji na poštenosti, moralni odgovornosti, medsebojnem pogoju. Za vzgojo otrok niso vedno merodajna napisana pravila, včasih se je bolje zanašati na svoj intuitivni smisel za vzgojo.

Kot zadnja je spregovorila zdravničnica Alenka Kušar, ki je na podlagi osebnih izkušenj spregovorila o umsko prizadetih otrocih in o njihovem vključevanju in sprejemanju v družino. Trdila je, da so tudi tovrstni otroci božji dar in kot taki lahko predstavljajo za družinske člane veliko preizkušnjo, vendar tudi svojevrstno obogatitev. Po posameznih posegih je nato sledila diskusija, h kateri se je prijavilo kar nekaj udeležencev. Večer je sklenil nastop gledališkega krožka Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta, ki je v režiji Lučke Susič izvajal Igro zamenjav ali Skupaj je lepše. Sledil je družabni večer, ki je bil kot nalašč za medsebojno izmenjavo stališč pa tudi za utrditev tistih raznih vezi med nami, ki jih sodobni »tempo« življenja vnaša že tudi med posamezne člane te naše osnovne družbene celice.

Zunanjetrgovinski predpisi zbrani v eni knjigi

V začetku letošnjega leta je Center marketing International iz Ljubljane izdal praktično knjigo z naslovom »Vodnik skozi zunanjetrgovinsko poslovanje«, ki sta jo napisala Franc Turk in Emil Špec in obsega 244 strani. To delo bo zlasti koristno za mlajše in neizkušene podjetnike v zunanji trgovini. Na enem mestu bodo našli najpomembnejše predpise o zunanjetrgovinskem poslovanju Slovenije. Ni dovolj le poudarjati nujnosti hitrejšega mednarodnega sodelovanja, potrebno je tudi obvladati tovrstno dejavnost. V tej knjigi so zajeti številni predpisi in zakonodaja, ki obravnava zunanjo trgovino kakor tudi zunanjetrgovinska regulativa. Pri slednji so zanimivi zunanjetrgovinski režimi, pridobivanje režimskih pravic, kontrola poslovanja, kreditni posli s tujino itd.

Za vsakdanje poslovanje je potrebno poznati in obvladati pravne oblike podjetij v tujini, ki so lahko delniške družbe, družbe z omejeno odgovornostjo, komanditne družbe in druge. Vse to je na kratko zajeto z orisom podjetniških povezav in oblik podjetij pri nas.

Nastopanje na zunanjih trgih ni enostavno, niti ceneno. Potrebno je obvladovanje tovrstnih veščin od lastnega angažiranja, obvladovanja sklepanja mednarodnih poslov, do poznavanja zunanjetrgovinske problematike v najširšem smislu besede. Pri tem je pomembna tudi kalkulacija bodisi pri izvozu kakor tudi pri uvozu, da ne bomo poslovali z izgubo. V sklopu tega so zanimive tudi zaščite in vzpodbude v zunanji trgovini ter regionalne gospodarske povezave, ki igrajo iz dneva v dan pomembnejšo vlogo.

V knjigi, ki jo predstavljamo, so zgoščeno prikazane oblike poslov s tu-

jino, med drugimi kompenzacije, barter, povračilni nakup, dopolnilni posel itd. Za vsakdanjo rabo je zanimiva dolgoročna proizvodna kooperacija, malobmejni promet, posli posredovanja, leasing, licenčno poslovanje in številne druge vrste zunanjetrgovinskega poslovanja. Avtorja sta to delo dopolnila tudi z odprednimi klavzulami, vrstami uvoza in izvoza, s poudarkom na uvozu blaga po namenu.

Izredno pregledno in v zgoščenem stilu je prikazano plačilo v tujino kakor tudi prilivi iz tujine ter komercialni del zunanjetrgovinskega posla z navedbo številnih podrobnosti (izbor dobavitelja, sklenitev pogodbe, plačilo blaga, obračun uvoza, ponudba, tarifiranje, fakturiranje, carinjenje itd.).

V zaključnem delu uvodnika o zunanjetrgovinskem poslovanju je prikazano carinsko poslovanje (tarife, oznake, osnove, postopek, oprostitev

plačila carine itd.) kakor tudi problematika špedicije, transporta in zavarovanja. V prilogi so navedeni pomembnejši obrazci za zunanjetrgovinsko poslovanje, kot npr. izvozna dispozicija, tovorni listi, carinske deklaracije, EUR-1, zavarovalna polica ter številni obrazci, potrdila, police in listine, ki jih uporabljamo v vsakodnevni zunanjetrgovinski praksi.

dr. Gabrijel Devetak

***

Dijaki slovenskega oddelka višje šole za zunanjo trgovino, ki je priključen zavodu Ivan Cankar, so se prejšnji teden odločili za protestno stavko, ker zaradi pomanjkanja osebja ne morejo opravljati laboratorijskih vaj iz blagovnanstva in kemije. Na šoli je precej dobro opremljen laboratorij, manjka pa pomožni tehnik, ki je sicer predviden v organiku pokrajinske uprave, dejansko pa doslej ni bil imenovan.

Med otroke priletel Galeb

Z začetkom novega šolskega leta je razprostrl krila tudi Galeb, revija za osnovno in srednješolce, ki jo izdaja zadruga Novi Matajur iz Čedad. Odgovorni urednik je Dušan Udovič, glavna pa Majda Železnik. Letošnji otroški mesečnik je po zasnovi in vsebini podoben lanskemu. V njem je veliko pravljic, zgodb, pesmic, nekaj križank in ugank ter praktičnih nasvetov. Revijo krasijo prelepe barvne ilustracije, med temi Vesne Benedetič, Petra Furlana, Jasne Merku, Klavdija Palčiča in Magde Tavčar.

Janko Jež

SPOMINI (10)

(Ob 50-letnici kapitulacije italijanske fašistične armade v Sloveniji)

Kmalu pa je prišlo do krhanja te tako težko ustvarjene enotnosti slovenske visokošolske mladine. To enotnost so začeli rušiti Stražarji z izgovorom, da Meddruštveni odbor pripravljava stavke po raznih fakultetah, namesto da bi se držal samo res nujno potrebnih akcij. Ta izgovor je bil res iz trte izvit. Stavke so bile tedaj splošen pojav na univerzi. Ni bilo namreč treba nikakršnega meddruštvenega odbora, da bi jih organizirali. V odločilnih in zares kritičnih trenutkih nam je začelo zmanjkovati smisla za enotnost pred izbruhom druge svetovne vojne. S tem si lahko razlagate vse težave, da ne upabljam druge besede, do katerih je nujno prišlo, ko je bilo treba pripravljati enoten nastop vseh Slovencev proti navalu Mussolinija in Hitlerja na Slovenijo oziroma Jugoslavijo. Nikdar bi si ne bil mislil, da se bom kdaj med vojno v Rimu družil s Cirilom Žebotom v okviru Akcijskega odbora za slovensko državo.

***

Z izbruhom vojne je mladina vseh treh taborov, klerikalnega, liberalnega in levega, morala prestatati nepričakovan, čeprav predvidljiv izpit zrelosti. Začelo se je kaliti jeklo. Slovenska mladina se je v osvobodilnem gibanju pre-

kalila in v imenu najboljših sil, ki so še ostale po propadu liberalnega in klerikalnega antagonizma uveljavila ob boku slovenskega kmetovalca in delavca kot nosilka osvobodilne misli in hotenja po dosegu slovenske državnosti, čeprav federativno omejene o okviru nove jugoslovanske skupnosti, kar je bilo konec koncev v skladu z dejansko politično stvarnostjo.

Prispevek, ki ga je dalo Akademsko društvo Edinstvo miselnosti in delovanju slovenske študirajoče mladine, izhaja iz spodaj navedenega programa, ki ga je članstvo delilo na univerzi in še prav posebno namenilo brucem, to je novincem, ki so se prijavljali za vpis na posamezne fakultete.

Naj glede na vsebino tega programa povem, da sem o njej razpravljal tudi s prijateljem Dragom Benčičem, včlanjenem v levičarski »Njivi«. Oba sva se strinjala o potrebi boja proti kapitalizmu. Rešitev pred privatnim kapitalizmom pa je on videl v državnem kapitalizmu, jaz pa v najširše razrednem sistemu zadružnega gospodarstva, kakor si ga je na Kranjskem zamišljal Janez Evangelist Krek, na Štajerskem pa brata Vošnjak.

Benčič je v OF dosegel visoke položaje. Po vojni je bil kot generalpolkovnik poveljnik zagrebškega armadnega zbora. Po vojni se na obrobju Pule nisem znašel. Z ženo in nečakom Dragom smo se napotili k Zlatim stenam, znameniti lepoti puljske obale. Zašli smo. Zato sem ustavil avtomobil. Nisem se zmenil za šoferjevo vojaško uniformo. Ko sem šoferja vprašal za pot do Zlatih sten, so se vrata avtomobila odprla. Izstopil je stasit oficir z generalnimi našivi. »Oh, Jež!«, je rekel z nasmehom zadovoljstva. Nič drugega mu nisem znal odgovoriti kot: »Oh, Benčič!«. Seveda sem bil tudi jaz zadovoljen, da sva se obadva med vojno kakor tudi onega dne znašla na skrajnem južnem obrežju Istre na isti poti. Potem ko sem še pozdravil njegovo ženo, smo se razšli. Kmalu nato je Benčič umrl zaradi zavratne bolezni, ki se je je nalezl na bojišču.

Iz Gročane najboljši med v deželi

Najboljši med na deželni ravni so čebele nanosile v panje Vilme Abram Carboni v Gročani. Tako je razsodila posebna komisija Vsedrjavne zveze pokuševalcev medu, ki so v Verzegnisu v Karniji ocenjevali več kot 200 vzorcev medu, ki so ga poslali čebelarji vseh štirih pokrajin v deželi Furlaniji Julijski krajini. Konzorcij čebelarjev iz tržaške pokrajine je na natečaj poslal deset vzorcev sedmih čebelarjev. Ob že omenjeni zmagovalki letošnje zlate čebelice v deželi FJK, ki je odličje prejela za mešan lipov in žepkov med, so vzorce na 7. razstavo deželnih medov poslali še Virginio Carboni, Fausto Settini, Armando Legiša, Romeo Beacovich, Roberto Suprina in Giuseppe Martone. Komisija

je vsem dodelila tolikšno številko točk, da so dobili priznanja z oznakami »odlične« in »izredne« kvalitete, kar potrjuje, da je med, ki ga pridobivajo na področju tržaške pokrajine, na splošno odlične kakovosti.

Komisija namreč ocenjuje organoleptične lastnosti medu in razvoja glede na okus, barvo, vonj, z analizo ugotovi vlažnost in tudi starost priloženega vzorca, pri tem pa upošteva še globalen vtis, ki ga vzorec naredi. Ocenjeni med je bil zelo različen. Veliko je bilo vzorcev cvetnega meda, odlične ocene pa so dobili tudi akacijevi, kostanjevi, rešeljivkovi in lipovi vzorci strdi, kakor tudi vzorci medu v različnih kombinacijah, npr.: lipa-kostanj, poljsko cvetje-rešeljika, akacija-lipa itd.

Konzorcij čebelarjev za tržaško pokrajino je z velikim zadovoljstvom sprejel novico o nagradi in laskavih priznanjih, saj tudi taka priznanja potrjujejo kvaliteto opravljenega dela. Konzorcij se namreč od ustanovitve leta 1977 dalje zavzema za strokovno pomoč čebelarjem, za zdravstveno oskrbovanje panjev in za promocijo in reklamiziranje medu ter drugih izdelkov iz »čebelje delavnice«. V pokrajini je zaenkrat približno 100 čebelarjev. Prisotni so na celotnem ozemlju pokrajine od Štivanja do Miljskih hribov in dejansko lahko ponudijo ljudem izredno kakovostno blago.

Procesija v Barkovljah

V Barkovljah je v nedeljo, 2. t. m., procesija ljudi spremljala kip Roženske Matere božje. Sprevod je krenil iz domače cerkve na Miramarski dvorci ter nato nadaljeval pot do vodometna v Barkovljah. Da bi še bolj ohranili čar te več kot stoletne tradicije te procesije, si je marsikdo oblekel tudi narodno nošo.

(foto Kroma)

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega tiska v Italiji

V cerkvi na Repentabru se je v nedeljo zaključil niz glasbenih popoldnevov stare in sodobne glasbe, ki so jih priredili Gallus consort in Deželni sedež RAI pod pokroviteljstvom Tržaške pokrajine. Na zadnjem koncertu je nastopila skupina Gruppo Corale Polifonico Isola Vicentina pod vodstvom Pier Luigija Comparina.

SKGZ je v tiskovnem poročilu zapisala, da je naša narodnostna skupnost v Italiji deležna pritiskov in napadov, ki spadajo med najhujše, kar jih je pomniti v povojni zgodovini. Obenem izraža prepričanje, da gre za dobro premišljen in skrbno zrežiran načrt. Dalje tiskovno poročilo ostro obsoja zadnje afere in dogodke.

Abiturientom in akademski javnosti!

Naš akademski klub stopa letos v drugo petletje svojega obstoja, in je vsled danih razmer najstarejši jugoslovanski nacionalistični klub na Aleksandrovi Univerzi v Ljubljani.

Ko kritično pregledujemo uspeh našega petletnega delovanja, ugotavljamo, da je bila ustanovitev »Edinstva« velikega pomena; nastopil smo kot prvi in edini nacionalistični jugoslovanski klub na Ljubljanski Univerzi v skrajno razvinih in nejasnih prilikah, ki so tedaj vladale med našo akademsko mladino. Danes je položaj povsem drugačen: jugoslovanska nacionalna misel se je globoko usidrala na Aleksandrovi Univerzi in potisnila v nenevarno ozadje njene nasprotnike.

To smo dosegli z uveljavljanjem našega stališča do vseh sodobnih vprašanj, do katerih smo tudi mi akademiki kot bodoči inteligenti in kot bistveni del sodobne in bodoče družbe, morali zavzeti točno opredeljeno stališče.

I.

Kot poborniki ideje socialnega jugoslovenskega nacionalizma hočemo v svojih vrstah zbirati vse zavedne, prave in iskrene jugoslovenske misleče akademike, da bi mogli v skupni borbi s svojim slovnim in edinstvenim delom doprinesiti svoj del za doseg skupnih smotrov vsega jugoslovenskega naroda v nacionalnem, socialnem, gospodarskem in kulturnem pogledu.

Jugoslovanski nacionalistični akademski klub Kralja Aleksandra I. Zedinitelja — Edinstvo je kulturno in nacionalistično akademsko društvo ter ima kot predstavnik jugoslovenske nacionalistične omladine namen:

- gojiti jugoslovensko misel v duhu narodnega in državnega edinstva;
- vzgajati svoje člane v borbene Jugoslovane v odločnem pravcu socialnega jugoslovenskega nacionalizma, ki bodo v stanu tudi z dejanji dokazati upravičenost in nujnost svoje ideologije.

Težimo za ustvaritvijo Velike Jugoslavije od Jadranskega do Črnega morja, ki bo v svojih mejah obsegala vse Jugoslovane (Srbe, Hrvate, Slovence in Bolgare) na njihovem narodnostnem področju in bo edina v stanu jamčiti za neodvisnost, srečnejšo in boljšo bodočnost vseh Jugoslovanov.

Ko izpovedujemo naš socialni jugoslovanski nacionalizem, ki je naše najsvetejše čuvstvo in globoka zavest do dolžnosti napram narodu in ki išča svojo upravičenost v težnji in trdnem sklepu, da se morajo vsi gospodarski, socialni in drugi pereči problemi, ki tarejo našo jugoslovansko državo in njen narod, rešiti odločno in brez vsakega odlašanja, ugotavljamo:

- da smo odločno proti liberalnemu kapitalističnemu gospodarstvu in sistemu sploh, ki je spravi naš narod na rob propada; namesto tega pa hočemo zadržati, organski, načrtni gospodarski in socialni red;
- da smo proti vsem »laži-nacionalistom«, ki so v preteklosti zlorabljali in monopolizirali jugoslovanski nacionalizem in ki se danes nadaljujejo z brezvestno igro ter se udinjajo za vedno preživelim sistemom liberalne demokracije, ker smatramo, da so oni v veliki meri krivci današnjih obupnih razmer;

Program Akademskega kluba Edinstvo

Skico za to nalepko mi je naredil slikar Nikolaj Pirnat. Želel sem ga spoznati, kajti vedel sem, da se je poročil z neko Nado Kraigher. Ta je v Trstu pred odhodom v Ljubljano obiskovala nekaj časa drugi razred klasične gimnazije Dante Alighieri, in sicer v istem letniku, kjer sem bil jaz. Pirnat je rad ustregel moji želji. Mišljena je bila nalepka, ki naj bi prikazovala Veliko Jugoslavijo, kakršno sem imel jaz v mislih. Tedaj je v Bolgariji imela v rokah državno oblast Stranka zemljedelcev (to je kmetovalcev). Njen voditelj Stambolijski je v svojem programu zagovarjal najtesnejše prijateljstvo z Jugoslavijo. Med obema državama je vladalo odkrito sovraštvo zaradi izida obeh balkanskih vojn, med katerima so si Bolgari zamen prizadevali, da bi si pridobili nadvlado na Balkanu. Po drugi balkanski vojni so si Srbi utrdili svoje prvenstvo. Bolgari so videli možnost rešitve makedonskega vprašanja le v prijateljskem sporazumu z Jugoslavijo. To je Stambolijski v svojem programu odločno zagovarjal. Zato mu je ljudstvo z ogromno večino izročilo državno oblast. Ker je bilo vsakomur razumljivo, da je misel o Veliki Jugoslaviji pomenila konec vladavine nemške dinastije Koburgh Gotha, je dvor leta 1929 organiziral upor dela vojske, ki je dala umoriti Stambolijskega in proglasila vojaško diktaturo pod neposrednim vodstvom fašista A. Conkova.

Med mladino je misel o veliki Jugoslaviji še dalje živela. V revijah Omladina in Slovanski svet sem to misel propagiral med slovensko akademsko mladino. Zavedali smo se, da ta misel trenutno ni uresničljiva, takšne rešitve pa nismo izključevali z vida nadaljnega zgodovinskega razvoja na Balkanu. Ta druga možnost se je spet pojavila ob koncu druge svetovne vojne. Maršal Tito je v soglasju z bolgarsko KP Georgija Dimitrova predlagal, naj bi se Bolgarija pridružila jugoslovanski federativno urejeni državni skupnosti. Sovjetska zveza je to odločno odklonila. V tretjič gre rado. Verjetno se bo to uresnilo v duhu regionalnega interesnega sodelovanja na področju Balkana. Upam, da se bo Slovenija še prej odločila za sodelovanje v okviru skupnosti držav v Srednji Evropi, kamor zemljepisno spada. Kljub vsemu sodim, da ima nalepka Akademskega kluba Edinstvo iz leta 1934 svoj zgodovinski pomen.

Takšno povezovanje samostojnih in suverenih držav so prav pred kratkim že napovedali Nemci, ki predvidevajo, da bo začetna vodilna sila v okviru Evropske Unije regionalna zveza Nemčije, Francije in Beneluksa, to je že ugodno delujoče gospodarske in finančne povezave med Belgijo, Nizozemsko in Luksemburgom.

(Dalje)